

FRAZER-IMREGH MONIKA (FORD.)

H. C. Agrippa von Nettesheim: *Titkos bölcselet,*

III. könyv, Ajánlás, 1–3. fejezet

Harmadik Könyv

Méltóságos urammak, a kiváló fejedelemmek, Hermann von Wiednek, választófejedelemmek, Vesztfália és Engern urának, Köln urának és érsekének és Paderborn herceg-püspökének, kegyelmes urának Heinrich Cornelius Agrippa von Nettesheim.

A régi mágusoknak az volt a meggyőződése, kiváló fejedelem, hogy ebben az életben azon kell a leginkább munkálkodnunk, hogy lelkünk nemessége révén Isten közvetlen közelébe kerüljünk, és isteni természetet öltünk fel, erkölcsileg a legkevésbé se szennyeződünk be, nehogy a tétlenségben elbágyadt lélek a földi test törekenységében és a hús bűneiben oldódjon fel, s azt mintegy a helytelen vágyak sötét szakadékaiban elmerülve elveszítsük.

Ezért úgy kell lelkünket felemelnünk, hogy önmagában visszaemlékezve saját méltóságára mindig valami magához méltót gondoljon, tegyen és cselekedjen. Hiszen a leginkább csak ez eszközli ki számunkra az isteni tudás ismeretét, midőn azon isteni méltóságra visszaemlékezve folyvást tanulmányainkban merülünk el, minden percünkben éleslátó és nem nyugvó kutatással szemléljük az isteni dolgokat, és a teremtett dolgok minden egyes lépcsőjén egészen az Első Okhoz felemelkedve, belőle minden dolog tévedhetetlen erényét nyerjük el. Akik pusztán a természeti és világi dolgokban bízva ezt elhanyagolják, azok szoktak gyakran különféle hibákba és csapdáikba esni, és igen gyakran a gonosz démonok prédájává válni.

Az isteni intelligencia azonban megtisztítja az emberi elmét hibáitól, és istenivé teszi, cselekvéseinknek tévedhetetlen erényt ad.¹ Messze űzi valamennyi démon cselvetéseit és akadályait, és egyúttal hatalmat ad felettük. Ugyanakkor a jó anyagokat és a világ minden erejét a mi szolgálatunkba állítja – tudniillik magától az Első Októl odavonvva, cselekedeteink erényének köszönhetően. Amikor Hozzá felemelkedünk, szükségszerűen minden teremtmény engedelmeskedik nekünk, és követ minket az égiek kórusa,² mert ahogy Homéros mondja: „egy isten sem mert a helyében ülve maradni, / ... Zeusz amikor felkelt”,³ s onnantól fogva rögtön ő

¹ Iamblichos: *De mysteriis Aegyptiorum*, III. 13. 129–130. In Marsilio Ficino: *Opera omnia*, Basileae, Henricus Petrus, 1576, 1886. Marsilio Ficino: *Három könyv az életről*, III. 22, ford. Frazer-Imreggh Monika, Budapest, Helikon, 2023, 282.

² Johann Reuchlin: *De verbo mirifico*, 3, Basileae, Iohannes Amerbach, 1494: f. 1r.

³ Homéros: *Ilias*, I. 533–535. Frazer-Imreggh Monika fordítása.

uralkodott (ahogy Aristophanés mondja)⁴ – valamelyik isten révén, akinek követni illik a parancsait, aki akkor hivatala szerint kéréseinket kívánságunknak megfelelően teljesíti.

Minthogy tehát, kiváló fejedelem, isteni és halhatatlan lélek adatott meg a számodra, aki, minthogy az isteni előrelátás jóindulata, a sors kegye és a természet bőkezősége téged oly adottságokkal láttak el, hogy képes vagy elméd élével, ép érzékekkel a természet kies látványát, a magasságos egek épületeit és az isteni dolgok nehezen felfogható rejtélyeit belátni, felkutatni, szemlélni, meghatározni és megítélni. Hatalmas erényeid kényszerítő erejétől neked lekötelezve adósod vagyok azzal, amit az isteni és szertartásos mágia titkaiból „kitalálás nélkül megtanultam”⁵ a nézetek igaz meghatározásaiban „irigység nélkül továbbadni, és azok értelmét el nem rejteni”, amit csak az egyiptomiak régi Ízisz-papjai, a babülóni káldeusok ősi jóspapjai, a zsidók isteni kabbalista bölcsei, aztán az orphikusok, a püthagoreusok és platonisták, a görögök mély filozófusai, majd az indiaiak brahmanjai, az etióp bölcselek és vallásunk tiszta teológusai átadtak. Méghozzá a szavak micsoda erejével, a jelentések micsoda hatalmával, az áldások és könyörgések micsoda dalaival, a megfigyelések micsoda erejével oly bámulatos és csodás dolgokat hajtottak végre egykor! A *Titkos bölcselet* e harmadik könyvében mindezt megosztják veled, és napvilágra hozzák mindazt, amit eddig a régiség pora fedett, és ami a feledés homályában, mintegy az alvilág sötétjébe burkolva hevert.⁶

Most tehát a *Titkos bölcselet avagy a mágia* e három könyvében teljes egészében adjuk át számodra művünket, melyet hosszú éjszakákon át, testünk és lelkünk fáradalmaival és a legnagyobb odaadással végeztünk be, jóllehet egyszerű írásmóddal, mindazonáltal ez valójában igen kemény munka volt. Ezért szeretném előre bocsátani azt az egy kérésemet, hogy ne keresd ezekben a könyvekben a beszédmód csiszoltságát és az elegáns megfogalmazás szépségét, mert ezeket fiatalon írtam hajdanán, amikor beszédmódom még nyers, megfogalmazásom pedig faragatlan volt. És most sem a beszédfűzésre összpontosítottam, hanem csak a kifejtett nézetek sorára. Ugyanis nem az előadásmód szépségére törekedtem, ehelyett az anyag gazdagságát tudom ajánlani. S úgy vélem, eleget tettem feladatomban, ha azt, amit ígértem, hogy a mágia titkairól előadok, tehetségem szerint teljesítettem, s leróttam tartozásomat irányodban, így könnyítve lelkiismeretemen. Ám mivel nincs kétségem afelől, hogy sok okoskodó szofista össze fog esküdni ellenem azok közül, akik azzal dicsekszenek, hogy ők Isten ivadékai, s el vannak telve az istenséggel, s a Sibylla-könyvek ítéleteinek bizonyosságát követelik maguknak, akik e művemet – részint mert az nem az anyukra való és számukra szokatlan, részint mert irántam érzett régi gyűlöletük hamvában rejlő parazsát szítják fel – az indulat újabb tüzével megtámadva fogják elítélni és kárhozatni, még mielőtt bárki elolvasta volna,

⁴ Aristophanés: *Plutos*, 130.

⁵ *Bölcsesség* 7:13.

⁶ Desiderius Erasmus: *Adagia – Sprichwörter*, ed. C.–E. Descoedres, Basel, Schwabe Verlag, 2021, II. 6, 34.

vagy egyáltalán helyesen megértette volna valaki közülük. Ezért, kiváló fejedelem és mély bölcsességű főpap, ezt a művet, amelyet érényeid érdemeinek ajánlottam, és immár a tiéd, ezenfelül a Te cenzúrad alá vetjük, és a Te védelmedbe ajánljuk, úgyhogy ha a csalárd és álnok szofisták irigy kajánsággal és hazug ármánykodással szét akarják cincálni, éleslátó megítéléseddel és világos meggyőződéssel szerencsésen vedd oltalmadba, és véd meg.

Élj boldogul!

I. A vallás szükségességéről, erejéről és hasznáról

Ideje, hogy most magasabbra törjünk, és afele a mágia felé forduljunk, amely a vallások törvényeinek ismeretére és tudására tanít bennünket,⁷ hogy miként kell szert tennünk az igazságra az isteni vallás révén, s hogyan kell helyesen kiművelnünk lelkünket és értelmünket, amelyekkel egyedül ragadhatjuk meg az igazságot.

A mágusoknak ugyanis az az általános véleménye, hogy a test csak akkor örvendhet jó egészségnek, ha az értelem és a lélek is jól van.⁸ Az ember pedig akkor igazán egészséges, ha a lélek és a test úgy kapcsolódik össze és olyan összhangban van, hogy az értelem és a lélek szilárdsága nem kisebb a test erőinél. Szilárd és erős értelemre pedig nem máshonnan tehetünk szert – ahogy Hermész mondja –, mint életünk integritásából, a hitből, s végül az isteni vallásból.⁹

A szent vallás ugyanis megtisztítja az értelmet, és istenivé teszi azt; mert segíti a természetet, és megerősíti a természetes erőket, miként a test orvosa is elősegíti az egészséges állapotot, a földműves pedig elősegíti a föld termékenységét.¹⁰ Akik viszont a vallást elhanyagolva csak a természeti dolgokra hagyatkoznak, azok gyakran a gonosz démonok áldozatai lesznek;¹¹ a vallás elmélyült megértéséből ugyanis a bűnök megvetése és az ellenük való orvosság adódik, és védelem a gonosz démonok ellen.¹² Végre is nincs semmi kedvesebb és szívesebben fogadott Isten számára, mint a tökéletesen hívő és igaz vallású ember, aki legalább annyira fölötte áll a többi embernek, mint amennyire távol áll a halhatatlan istenektől.¹³ Tehát előbb meg kell tisztítani magunkat és így felajánlkoznunk, s rábízni magunkat az isteni kegyelemre és vallásra. Akkor várhatjuk azt az isteni ambróziát és nektárt – mondom nek-

⁷ Apuleius: *Védőbeszéd*, XXV, 9.

⁸ Ficino: *Theologia Platonica*, XIII, 1. In Uő.: *Platonic Theology*, Transl. by Michael J. B. Allen – John Warden. Latin text ed. by James Hankins. Cambridge, Mass.–London, Harvard University Press, 2004, IV, 110–120. Plátón: *Charmidés*, 156d, 157a–b. Agrippa: *Oratio habita Papiae in praelectionem Hermetis Trismegisti De potestate et sapientia Dei anno MDXV*.

⁹ *Corpus Hermeticum*, XV, „Asclepius”, 29, in *Hermész Triszmegisztosz bölcsessége*, ford. Tar Ibolya, Budapest, Helikon, 2020, 245–246.

¹⁰ Ficino: *Három könyv az életről*, III. 26, (2023): 302–305.

¹¹ Iamblichos: *De mysteriis*, III. 13, 129–130. Ficino 1576: 1886. Ficino (2023): III., 18.; 266.

¹² *Corpus Hermeticum*, XV, *Asclepius*, 22, i.m., 236.

¹³ Apuleius: *Szókratész istene*, 20, 167, ford. Kendeffy Gábor, Budapest, Magyar Könyvklub, 2003, 163.

tárt,¹⁴ amelyet Zakariás próféta szüzeket bimbóztató bornak nevez¹⁵ – érzékeinket lecsendesítve, nyugodt értelemmel, miközben dicsérjük és imádjuk azt az ég fölötti Bacchust, a legfőbb istent, a papok elöljáróját, az újjászületés elősegítőjét, akiről a költők azt dalolták, hogy kétszer született, akitől azok az isteni folyamatok a szívünkbe áradnak.¹⁶

2. A vallásban rejlő titkos dolgokról való hallgatásról és leplezésről

Bárki vagy tehát, ha ebben a tudományban kívánsz elmélyedni, csöndben fedd el vallásos kebled legmélyebb, titkos rejtekében a szent tanítást, és nem szűnő hallgatással tartsd titokban. Az istenség oly nagy méltóságával teljes beszédet kifecsegni ugyanis – mint Mercurius mondja – a hitetlen értelemre és a köznép tudatlanságára vall.¹⁷ Az isteni Platón is azt tanította, hogy nem szabad a köznép számára terjeszteni a misztériumokban levő szent és titkos dolgokat.¹⁸

Pythagoras és Porphyrios is a tanítványaikat a vallásos hallgatásra eskették fel. Orpheus is azoktól, akiket a szent szertartásokba beavatott, hallgatási fogadalmat követelt meg, hogy a vallási titkok ne juthassanak profán fülekbe;¹⁹ ezért így énekel *A szent ígéről* című versében:

Ó, ti erényesek, ím szavaimra füleljetek immár,
lelketeket fordítsátok figyelemmel e szóra!
Ámha lenézitek isteni törvények tanítását,²⁰
hitványak, meneküljetez innen messze, profánok!
Ám te, az isteni dolgok szemlélője, ki fennkölt
elméddel felfognád, telj el a Múza szavával,
szent szemeiddel nézd, s őrizd a szivedben.²¹
Hogyha ez úton elindulsz, felfele nézz, e világnak
fenséges szerzőjét bámuld, el nem enyészőt,
elmondjuk most, hogy milyen ő és hogy ki is az; halld!²²

¹⁴ Reuchlin: *De verbo mirifico*, 2. (1494): c3v.

¹⁵ Zakariás 9:17.

¹⁶ Ficino (2023): Bevezetés, 47–48. Reuchlin (1494): c3v.

¹⁷ *Corpus Hermeticum*, XV, „Asclepius”, 32, i.m., 249.

¹⁸ Pietro Crinito: *De honesta disciplina*, ed. C. Angeleri, Roma, 1955, VI. 3; 163–164. Platón: *Levelek*, II. 312–314c.

¹⁹ Filippo Beroaldo: *Commentarium in Asinum Aureum Apulei*, III. 15, Bologna, k. n., 1500, f. 65v. Porphyrios: *De vita Pythagorae*, 18. Firmicus Maternus: *Matheseos libri VIII*, VII. 1.

²⁰ A 'tanítását' szóban az 'i' a hexameter miatt rövidült.

²¹ A 'szivedben' szóban az 'i' a hexameter miatt rövidült.

²² *Orphicorum fragmenta*, 249. 1–9. Frazer-Imregh Monika fordítása. Vö. Eusebius Caesarensis: *Praeparatio Evangelica*, XIII. 12, 5. Ficino: *Epistolae*, XI, in (1576): 934–935.

Vergiliusnál is ezt olvassuk a Sibylláról:

„Hogyha az istennő közeleg, legyetek jó messze, profánok – zengi a vátesz –, egész ligetétől, tűnjetek innen!”²³

Ezért engedték be Ceres eleusisi misztériumának ünnepére is csak a beavatottakat, amit a kikiáltó biztosított, aki felszólította a be nem avatottakat, hogy maradjanak távol.²⁴ Ezsdrásnál olvassuk ugyanezt a tanítást a zsidók kabbalista titkaival kapcsolatban, amelyet a következő versek így magyaráznak: „Add át azokat a könyveket a nép bölceinek, akikről tudod, hogy szívük képes befogadni és megőrizni ezeket a titkokat.”²⁵ Az egyiptomiak a titkos szertartásaikra vonatkozó vallásos tekerceiket hieratikus, vagyis szent papiruszokból készítették, ezeken ismeretlen betűkkel írtak, amelyeket szent írásnak neveznek. Macrobius, Marcellinus és mások szerint ezeket hieroglifáknak nevezték, hogy tudniillik a beavatatlanok ne ismerhessék meg az ilyen írások tartalmát.²⁶ Erről Apuleius is tanúskodik ezekkel a szavakkal: „Miután bevégezték a szertartást – mondja –, a szentély belső rejtekéből előhoztak bizonyos, ismeretlen betűkkel telerótt könyveket, melyek részint a megfogalmazott beszéd állatok alakjaival rövidített szavait hordozzák, részint bonyolult és körkörös kanyargó és sűrűn egymásba font vonásokból épülnek fel a profánok kíváncsi-sága ellen.”²⁷

Akkor leszünk tehát méltó tanítványai ennek a tudománynak, ha nem beszélünk, és titokban tartjuk a vallási titkokat. A hitnek ugyanis hallgatással kell társulnia a vallásokban, mondja Tertullianus, és akik nem így tesznek, azok közel vannak a veszedelemhez.²⁸

Ezért Apuleius a szentségek titkairól: „Elmondanám, ha el szabadna mondanom, megtudnád, ha szabadna hallanod; de egyformán kárt okozna a meggondolatlanul kíváncsi fül és a nyelv is.”²⁹ Így azt olvassuk Theodotos tragédiaköltőről, hogy amikor az ószövetség misztériumaiból néhányat idézni akart egyik művében, elvesztette szeme világát.³⁰ Theopompos is, aki az isteni törvényből elkezdett lefordítani néhányat görög nyelvre, az a csapás érte, hogy nyomban megzavarodott a lelke és az elméje.³¹ Amikor később könyörögve kérdezte Istent, hogy miért történt ez vele, azt a választ kapta álmában, hogy azért, mert az isteni dolgokat csábító hízélgéssel

²³ Vergilius: *Aeneis*, VI. 258–259. Frazer-Imregh Monika fordítása.

²⁴ Crinito (1955): VI. 3; 163–164.

²⁵ 4Ezsdrás 14:46, 12:38. Giovanni Pico della Mirandola: „Apologia”, in uő: *Opera*, Basileae, 1572, 123.

²⁶ Beroaldo: i. m. XI. 22; f. 273r. Macrobius: *Saturnalia*, ford. Tóth Orsolya, kézirat, Debrecen, 2016, I. 19. 13; 174. Ammianus Marcellinus: *Res gestae*, XVII. 4. 8., XXII. 15. 30.

²⁷ Apuleius: *Az aranyszámár*, XI. 22. 7–8.

²⁸ Beroaldo: i. m. III. 15; f. 65v. Tertullianus: *Védőbeszéd*, 7.

²⁹ Apuleius: *Az aranyszámár*, XI. 23. 5.

³⁰ Beroaldo: i. m. XI. 23. 2; ff. 274r, 253r.

³¹ Theopompos (Kr. e. 380–315) görög történétíró, aki *Hellénika* című művében II. Philippostól írta meg a görögök történetét. Josephus Flavius *A zsidók története* XII. k. 2. fejezében említi a fenti esetet.

szennyezte be és nyilvánosan hirdette. Egy bizonyos Numénios is, aki érdeklődött a titkok iránt, megsértette az isteneket, mert az eleusisi istennő szertartásait értelmezve közhírré tette őket. Azt álmodta ugyanis, hogy az eleusisi istennők örömlányoknak öltözve a bordélyház előtt állnak. Amikor ezen elcsodálkozott, dühösen felelték, hogy ő vonzolta el őket erőszakkal a szemérmesség útjáról, és ő tette őket örömlányokként utcára az arra járók számára. Így figyelmeztették, hogy az istenek szertartásait egyáltalán nem szabad a köznép között terjeszteni.³²

Ezért a régiek mindig igyekeztek Isten és a természet szentségeit elleplezni, és különféle talányokba burkolni. Így ezt a törvényt megtartották az indiaiak, a brahmanok, az etiópok, a perzsák, az egyiptomiak.³³ Ezért tartotta be áthághatatlan fogadalommal Mercurius, Orpheus és minden régi jós és filozófus, Pythagoras, Sókratés, Platón, Arisztótenész, Ammónios. Ezért esküdött meg Plótinos, Órigenész és Ammónios többi tanítványa, miként Porphyrios elbeszéli, a *Plótinos neveltetése és tanítása* című könyvében, hogy nem adják tovább mesterük tanításait.³⁴ És mivel Plótinos megszegte ígéretét, amelyet Ammóniosnak esküvel tett, törvénszegésének büntetéseként halálát a nyüvek borzalmas étkeként lelte – mint némelyek állítják.

Maga Krisztus is, amikor még a földön élt, azon törvény szerint és úgy beszélt, hogy csak kiválasztott tanítványai értsék meg az Isten ígéjének misztériumát, a többiek pedig csupán a példázatokot hallják.³⁵ Továbbá arra intett, hogy a szent dolgot ne vessük oda a kutyáknak, és hogy ne szórjunk gyöngyöt a disznók elé.³⁶ Ezért mondta a próféta: „Rejtsd el szívemben beszédedet, hogy ne vétkezzem előtted!”³⁷ Úgyhogy nem szabad azokat a titkokat, amelyeket a néhány bölcs között pusztán szóban szükséges közölni, nyilvánosan kiadni. Ennek okáért bocsátsatok meg nekem, ha a szertartásos mágia sok fontosabb titkos szentségét hallgatással övezve mellőzöm. Úgy vélem, elegendő, ha azokat a dolgokat adom elő, amelyeket tudni feltétlenül szükséges, hogy ne távozzatok üres kézzel ezen misztériumokat illetően, miután e könyvet elolvastátok. Azonban azzal a megszorítással adom át nektek mindezt, amellyel Dionysios kötelezte Timotheost, tudniillik, hogy amit ezekből a titkokból valaki felfogott, azt ne tárja fel az arra méltatlanok előtt, hanem a bölcsek között összegyűjtve és az ő őrizetükben maradjon fenn mindaz, ami tiszteletet érdemel.³⁸

Ezenkívül először is arra szeretnék benneteket ezzel kapcsolatban figyelmeztetni, hogy miként maguk az istenségek is gyűlölik a nyilvánosságot és a profani-

³² Eusebius: *Praeparatio evangelica*, VIII. 5. 9. Macrobius: *Commentarii in Somnium Scipionis*, I. 2. 19.

³³ Francesco Zorzi: *De harmonia mundi totius cantica tria*, I. 2. 8. Venetiis, 1525, ff. 31v–32r; I. 1. 8.; f. 10v; III. 2. 9.; 24v–25r; II. 6. 6.; 289r.

³⁴ Porphyrios: *Plótinos élete*. In Plótinos: *Az Egyről, a szellemről és a lélekről*. Ford. Horváth J. – Perczel I. Budapest, 1986, 356.

³⁵ Márk 4:33–34.

³⁶ Máté 7:6.

³⁷ Zsoltárok 119:11.

³⁸ Pseudo-Dionysios Areopagitis: „Isten nevei”, I. 8. 597C. Ford. Vassányi Miklós. *Magyar Filozófiai Szemle*, LVII. évf., 2013/2. 147–186. Uő: *De coelesti hierarchia*, II. 5. 145A–C. Uő: *Ecclesiastica hierarchia*, I. 1. 372A.

tást, és rejtőzködni szeretnek, úgy minden mágikus tevékenység is menekül a nyilvánosság elől, és szeret elrejtőzni, a csend élteti, a kibeszélés viszont elpusztítja, s akkor nem is teljesedik be a hatása. Mindezek ugyanis veszteséget szenvednek el, amikor fecsegő és hitetlen lelkek veszik a szájukra őket. Szükséges tehát, hogy a mágia művelője, ha eredményt szeretne elérni, csendben maradjon, és ne hirdesse senkinek se munkáját, se annak helyét, idejét, célját, akaratát – kivéve a saját mesterét, segítőjét vagy társát, akinek pedig megbízhatónak, hívőnek és hallgatagnak kell lennie és olyannak, hogy akár természete, akár képzettsége érdemessé tegye erre, hiszen még a társak fecsegése és hitetlensége vagy méltatlansága is akadályt gördít minden munka elé és megzavarja azt.³⁹

3. Milyen méltóságra van szükség ahhoz, hogy valaki igazi mágussá váljon, és csodálatos munkákat hajthasson végre

E mű első könyve elején beszéltünk arról, hogy milyennek kell lennie egy mágusnak. Most pedig elmondjuk minden egyes embernek, aki e művészetet gyakorolni kívánja, azt a titokzatos, szükséges és rejtélyes dolgot, amely minden mágikus munka kiindulópontja, kelléke és kulcsa: ez pedig az, hogy az ember méltóvá teszi magát erre az oly magasrendű erőre és hatalomra. Ez a képesség ugyanis az emberben csodálatos méltóságot igényel. A bennünk levő intellektus maga, a lélek értelmének csúcsa a csodák egyedüli végrehajtója. Ez, amikor túlságosan elmerült a testtel való foglalatosságban, és a test érzékelő lelkével foglalkozik, az isteni létezők fölött semmilyen hatalmat nem érdemel; ezért sokan hiába fognak bele ebbe a művészetbe. Ennélfogva nekünk, akik ily magasságokba törünk, két dolgot kell a leginkább megfontolnunk: az egyik az, hogy miként hagyjuk el az érzékek esendő testi vágyait és az anyaghoz kötődő szenvedélyeket, a másik pedig, hogy milyen úton-módon emelkedjünk fel magához a tiszta és az istenek erőihez kapcsolódó értelemhez, amely nélkül soha nem lehetünk képesek sikeresen felkutatni a titkos dolgokat, és eljutni a csodás műveletek képességéhez.⁴⁰

Ugyanis ezekben áll az egész méltóvá válás, amit a természet, az érdem és egyfajta vallásos művészet ad meg számunkra. A természetes méltóság a test és a szervek tökéletes állapota, amely a lelket nem homályosítja el semmiféle nehézséggel, s amelyet nem akadályoz semmiféle zavar vagy testnedv. Ez az égitestek és égi lelkek elhelyezkedéséből, mozgásából, fényéből és befolyásából származik, amelyek kinek-kinek a születésekor vannak éppen folyamatban. Úgyhogy vannak, akiknek a kilences háza a Szaturnusz, a Nap és a Merkúr révén szerencsés: a kilences házban levő Mars is parancsol a szellemeknek; erről bőségesen lehet olvasni a csillagokról szóló könyvekben. Aki azonban nem ilyen, annak természete hiányosságát neve-

³⁹ Trithemius: *Epistulae*. Coloniae, 1567. 110, 114–115.

⁴⁰ Porphyrios: *De abstinentia*, I. 30. Ficino (1576): 1933. Johann Reuchlin: *De arte cabalistica libri III*, Hagenau, Thomas Anselm, 1517, 3. K1r.

léssel, kiváló életvezetéssel és a természetes dolgok megfelelő felhasználásával kell ellensúlyoznia, amíg kívül-belül teljes tökéletességre nem tesz szert.⁴¹

Emiatt a mózesi törvény nagy elővigyázatossággal írja elő, hogy a papot ne fertőzze meg egy halott, egy özvegy vagy egy menstruáló nő közelsége, ne legyen leprás, ne vérezzen, ne legyen sérve, minden tagja ép legyen, ne legyen vak, sánta, púpos, éktelen orrú.⁴² Apuleius is azt mondja *Apológiájában*,⁴³ hogy a jósláshoz egy fiút mágikus énekkel kell beavatni, és egy egészséges, ép, okos, szép, hibátlan, leleményes lelkű, ügyes beszédű ifjút kell választani, hogy benne az isteni hatalom mintegy megfelelő otthonra találjon, és a fiú lelke maga hamar ráismerve a saját istenségére, hozzá visszatérjen.

A kiérdemelt méltóság pedig két dolog révén érhető el, tanulással és munkával. A tanulás célja az igazság megismerése: szükséges tehát, ahogy az első könyv elején elmondtam, abban a három képességben tapasztalatra és jártasságra szert tenni. Majd miután az akadályokat elhárítottuk, a lelket teljesen a szemlélődés felé kell fordítani, és saját magára irányítani. Ugyanis megvan bennünk minden dolog megértése és ereje; ám minél kevésbé élünk ezekkel, annál jobban akadályoznak minket születésünktől eredő szenvedélyeink, a hamis képzelgések és a mértéktelen vágy; ha ezektől megszabadultunk, nyomban jelen lesz az isteni megértés és hatalom.⁴⁴ A vallásos munkálkodás olyan hatékonyságot ad, hogy sokszor önmagában elegendően hatékony számunkra az isteni erő megszerzésében. Oly nagy ugyanis a helyesen elvégzett és bemutatott szent szertartások ereje, hogy – még ha nem is értjük azokat, de jámborul és pontosan betartjuk őket, és rendíthetetlen hittel hiszünk bennünk – igen hatékonyak abban, hogy isteni hatalommal övezzük fel magunkat. Azt a méltóságot viszont, amelyet a vallás művészetével szerzünk meg, bizonyos vallásos szertartásokkal és engesztelésekkel, felszentelésekkel és szent rítusokkal kapjuk attól, akinek a szellemét az állami vallás felszentelte;⁴⁵ akinek van hatalma a kézrátételre és a szent erőbe való beavatásra, amely belénk pecsételi az isteni erő és hatalom jellegét, amelyet isteni összhangnak hívnak, ami által az ember, aki az isteni természetnek van alávetve, s mintegy osztozik az ég hatásában, a benne elültetett istenség hatalmát hordozza: ez a szertartás is az egyházi szentségek között szerepel.

Ha tehát most a vallásban szent értelemmel kiteljesedett emberré váltál, aki jámborul és folyton a valláson gondolkozol, rendületlenül hiszel, és olyan vagy, akit a szentségek és a természet tekintélye mindenek előtt méltóságra segítenek, akit az isteni erők a legkevésbé sem vetnek meg – akkor képes leszel könyörgéssel, felajánlással, áldozással, fohással a szellemi és égi erőket bevonni, és azokban az ügyeidben, amelyekben szeretnéd, befolyást gyakorolni, és a mágia tudományának minden munkáját ezzel megeleveníteni.

⁴¹ Trithemius: i. m. 110.

⁴² Zorzi: i. m. II. 3. 6; f. 227r. Leviták (3Mózes) 21: 11, 14; 18: 19; 21: 18–20.

⁴³ Apuleius: *Védőbeszéd*, 43. 4. 7.

⁴⁴ Proklos: *Commentaria in I Platonis Alcibiadem*, ed. V. Cousin. Paris, 1821, 60. In Ficino (1576): 1920.

⁴⁵ Iamblichos: *De mysteriis*, II. 11. 96–97. In Ficino (1576): 1882.

Aki viszont a szolgálatra való felhatalmazás nélkül, a szentség és tanulás érdeme híján, a természet és a tanultság méltósága nélkül merészel bármilyen mágikus műveletbe fogni, munkája eredménytelen lesz, és csak becsapja saját magát meg azokat, akik hisznek neki, és az isteni erők haragját hívja ki maga ellen, veszedelemnek téve ki magát.⁴⁶

⁴⁶ Uo. V. 21. 229–230. In Ficino (1576): 1898.